

Nordiska rådets internationella strategi

*Antagen på Nordiska rådets temasession i Reykjavík
15 mars 2023*

Innehåll

Inledning	4
Säkerhet i Norden och Nordens närområde	5
Den regelbaserade världsordningen och den nordiska modellen	7
Hållbar utveckling: Norden och globalt	9
Särskilt prioriterade länder, regioner och organisationer	11
Uppföljning och åtgärder	12
Om den här strategin	13

Den här publikationen finns även som en webbtillgänglig online-version:
<https://pub.norden.org/politiknord2023-715>

Denna strategi tar avstamp i Nordiska rådets första internationella strategi (2018–2022). Strategin definierar rådets strategiska och långsiktiga mål inom det internationella fältet. Strategins målsättningar styr Nordiska rådets internationella verksamhet. Nordiska rådet har ett nära samarbete med en rad internationella, regionala och nationella parlamentariska organisationer. I strategin ingår även målsättningar och rekommendationer till Nordiska ministerrådet och de nordiska regeringarna. Det övergripande ansvaret för Nordiska rådets internationella samarbete och frågor som berör utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken ligger hos presidiet.

Inledning

Världen befinner sig i stor förändring. Norden existerar inte isolerat från globala händelser utan de påverkar i hög grad Norden och de nordiska länderna. Globala utmaningar som klimatförändringar och pandemier har en direkt påverkan på de nordiska ländernas internationella verksamhetsmiljö. Maktkampen mellan stormakterna har under en längre tid trappats upp och intensifierats. Rysslands illegala invasion av Ukraina 2022 har utmanat den etablerade regelbaserade världsordningen baserad på respekt av internationella avtal, förtroende och gemensamma spelregler. Internationella relationer har med auktoritära och nationalistiska regimer i Ryssland, och tyvärr i allt fler andra länder, blivit alltmer oförutsägbara och ostabila. Internationellt samarbete för att bekämpa gemensamma hot har blivit lidande på grund av det nya säkerhetsläget. Den globala utvecklingen och genomförandet av målen för hållbar utveckling har försvårats. Fenomen som klimatförändringar och kontroll över och nedrustning av massförstörelsevapen är dock lika aktuella som tidigare.

Norden är geopolitiskt ett strategiskt viktigt område. Utvecklingen i Östersjöområdet, Arktis respektive Nordatlanten är nära kopplade till varandra och till Norden. De nordiska länderna har sedan länge arbetat för att stärka den regelbaserade ordningen och internationella organisationer, bidragit till demokratisk utveckling och människornas självbestämmanderätt samt stått upp för mänskliga rättigheter. Detta arbete är lika viktigt och aktuellt som tidigare och utgör kärnan i Nordiska rådets internationella strategi.

Nordiska rådets målsättning är att vara en internationellt känd och respekterad aktör vars internationella verksamhet baserar sig på gemensamma värderingar, medborgarnas välfärd och regionens säkerhet. Norden bör i framtiden vara världens mest integrerade region som har beredskap att agera och reagera tillsammans på internationella utmaningar. När man agerar nordiskt finns det förutsättningar att med bättre kostnadseffektivitet åstadkomma resultat som enskilda nordiska länder inte skulle få till stånd. I nuläget är vi i Norden kanske mer enade än någonsin, och medborgarna i Norden vill ha ett ännu närmare nordiskt samarbete. Nordiska lösningar efterfrågas allt mer och vi har allt att vinna på att stå ännu mer enade internationellt. I vårt internationella samarbete kommer vi att dela våra erfarenheter av den nordiska modellen och regionalt samarbete och vi kommer aktivt att lära av andra. Vi ska fortsätta arbeta för demokratiska värderingar, fredsbyggande och mänskliga rättigheter och vi ska stärka kontakten med våra likasinnade partner för en tryggare, hållbar, rättvisare och demokratisk värld.

Säkerhet i Norden och Nordens närområde

Rysslands anfallskrig i Ukraina förändrade fundamentalt den europeiska säkerhetsordningen. Finland och Sverige har som en konsekvens av rysk handling och det försämrade säkerhetsläget i Europa valt att söka medlemskap i försvarsansalliansen Nato. Finskt och svenskt Natomedlemskap utgör ett nytt läge med nya möjligheter för det nordiska försvars- och säkerhetspolitiska samarbetet.

Hybridhot, cyberattacker, desinformation och påverkansoperationer utgör en allvarlig och växande utmaning i Norden och världen. De nordiska länderna som digitaliserade, öppna, demokratiska samhällen är speciellt sårbara.

Coronapandemin belyste behov av mer nordiskt samarbete inom beredskap. Nordiska rådet har i sin samhällssäkerhetsstrategi (2019) efterlyst en rad olika åtgärder för att förbättra det nordiska samarbetet inom samhällssäkerhet. För att främja säkerhet i Norden krävs goda kontakter med andra aktörer i regionen. Nordiska modellen utgör en grundpelare även för tryggheten och säkerheten i samhället. En stabil ekonomi har en viktig roll i att säkerställa detta.

Nordiska rådet vill därför

- fungera som ett levande forum för parlamentarisk debatt om nordisk utrikes- och säkerhetspolitik och samhällssäkerhet/totalförsvar. Vi ska bidra till att samla den utrikes- och säkerhetspolitiska expertisen samt inhämta erfarenhet från våra internationella partner.
- stärka den parlamentariska dimensionen i det nordiska försvarssamarbetet, bland annat genom de årliga rundabordsmötena med Nordefco.
- främja en diskussion om Nordens roll och positionering i försvarsansalliansen Nato inklusive fokus på Nordens fredsskapande roll och arbete för mänskliga rättigheter.
- att frågor om Östersjöområdets, Arktis och Nordatlantens säkerhet står högt på dagordningen i det internationella samarbetet och i dialogen med Baltiska församlingen och andra samarbetspartner
- vidhålla och verka för att Arktis och Nordatlanten förblir ett säkerhetspolitiskt lågspänningsområde, att det arktiska samarbetet förblir konstruktivt och att ursprungsfolkets rättigheter respekteras.
- att de nordiska länderna stärker sitt utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska samarbete, inklusive civil beredskap som bidrar till den allmänna säkerheten. Nordiskt försvarssamarbete hotar ingen, men bidrar till stabilitet och förutsägbarhet i regionen.

- att de nordiska regeringarna överväger om det finns behov av en uppdatering av Helsingforsavtalet som är bättre anpassad till den nya utrikes- och säkerhetspolitiska verkligheten.
- att de nordiska länderna stärker sitt samarbete kring samhällssäkerhet, totalförsvaret och kritisk infrastruktur.
- att de nordiska länderna samarbetar effektivt i alla internationella organisationer och är redo att vid behov göra sin insats för krishantering.
- arbeta för att de nordiska länderna tar samarbetet om fossilfri och förnybar energi och energisäkerhet till en ny nivå och utreder hur man skulle kunna integrera och fördjupa den nordiska energisäkerheten och den allmänna försörjningsberedskapen.
- arbeta för att det tas fram en nordisk cybersäkerhetsstrategi.
- att de nordiska länderna i högre grad utnyttjar potentialen som ligger i att marknadsföra Norden som en samlad enhet internationellt. Medvetenheten om fördelarna med nordiskt samarbete internationellt, liksom gemensamt nordiskt främjande är inte tillräckligt stark bland de nordiska regeringarna.
- att de nordiska regeringarna överväger om det finns behov av att Nordiska ministerrådet i större utsträckning stödjer de nordiska ländernas samarbete inom utrikes- och säkerhetspolitik, samhällssäkerhet, beredskap och totalförsvaret, till exempel genom forskning och annan kapacitet.

Den regelbaserade världsordningen och den nordiska modellen

De nordiska ländernas internationella verksamhetsförutsättningar tryggas bäst inom ramarna för den regelbaserade världsordningen. De nordiska länderna bör göra det till sin främsta prioritet att engagera sig i arbetet för att försvara och förbättra en regelbaserad världsordning. De nordiska länderna bör arbeta för att förhindra krig och konflikter och satsa på fredsbevarande och stöd till sårbara områden.

Den nordiska välfärdsmodellen uppskattas allmänt som en av de nordiska ländernas viktigaste landvinningar. De nordiska länderna ligger i täten när det gäller olika välfärds- och lyckoindikatorer. Det är nära kopplat till att Norden präglas av en djup respekt för demokrati, rättsstaten, jämlikhet och mänskliga rättigheter. Dessa värderingar är under stor press och Norden kan göra skillnad genom att alltid vara en tydlig röst som står upp för dessa värderingar. Norden är också den region i världen med lägst grad av korruption och högst grad av öppenhet och tillit. Detta är en viktig orsak till Nordens ekonomiska framgång.

Nordiska rådet vill därför

- arbeta för att demokrati, rättsstaten, jämlikhet och mänskliga rättigheter alltid står högt på den internationella dagordningen. Norden ska vara i förarsätet när det gäller att bekämpa extremism, antidemokratiska åsikter, rasism och alla andra former av hat och diskriminering – även på digitala plattformar.
- ge särskild uppmärksamhet till rättighetsfrågor kopplade till barn, kvinnor^[1] och deras sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter, Hbtqi-teman, människor med funktionsnedsättning och ursprungsbefolkning.
- arbeta för flickors och kvinnors självbestämmanderätt till abort.
- lyfta fram yttrande- och pressfriheten och civilsamhällets roll som en förutsättning för framgångsrika och demokratiska samhällen samt främja åtgärder som stärker det demokratiska samtalet mellan medborgarna.
- kräva att de nordiska regeringarna enat och målmedvetet arbetar för att stärka och reformera FN och andra multilaterala organisationer samt öka deras legitimitet och verksamhetsmöjligheter.

1. Samtidigt som man är medveten om att det i vissa områden är pojkar och män som ligger efter.

- stödja demokratiska krafter i auktoritära länder och fortsätta dialogen med representanter för den demokratiska oppositionen i Ryssland och Belarus, däribland även fokus på fria medier.
- upprätthålla och främja goda förhållanden med likasinnade länder, regioner och organisationer, t.ex. Baltiska församlingen, Västnordiska rådet, Östersjöparlamentarikerna (BSPC), Europaparlamentet, Beneluxparlamentet och Arktiska parlamentarikerkonferensen (CPAR) för att gemensamt stå upp för dessa grundläggande rättigheter.
- fortsätta det interparlamentariska arbetet mellan utrikes- och EU-utskotten i Norden, samt det pågående arbetet med att främja nordiska synpunkter i EU-parlamentet, särskilt via nordiska ledamöter i EU-parlamentet.
- bygga vidare på de transatlantiska relationerna och samarbetet med parlamenten i Storbritannien och Skottland, Tysklands förbundsdag och lantdagen i Schleswig-Holstein.
- stärka de nordiska ländernas profil inom fredsfrämjande och krishantering.
- arbeta för att de ekonomiska och samhällsliga fördelarna med öppenhet och tillit ska göras mer kända samt bidra till ökad uppmärksamhet på de allvarliga samhällsliga konsekvenserna av korruption.
- använda den nordiska samhällsmodellen aktivt för att promota Norden internationellt, och vara en pådrivare för att de nordiska regeringarna gör detsamma.
- arbeta för att flera nordiska ambassader/utlandsbeskickningar samlokaliseras när så är ändamålsenligt. Förutom kostnadseffektivitet och stordriftsfördelar kan detta bidra till ökad professionell samverkan och en starkare gemensam nordisk identitet och synlighet.

Hållbar utveckling: Norden och globalt

Hållbar utveckling betyder möjligheten för mänsklig utveckling inom ramarna för jordens bärkraft. Med hållbar utveckling avses utöver den miljömässiga dimensionen även social hållbarhet samt ekonomisk hållbarhet. Agenda 2030 är FN:s handlingsplan med mål för omställning till ett hållbart samhälle för människor, planeten och välbefindandet. Dessa målsättningar bör styra de nordiska ländernas internationella verksamhet.

Norden vill bli den mest hållbara regionen i världen. Vi har resurser, know-how och teknik för att visa vägen framåt i den gröna omställningen på ett hållbart sätt med en realistisk tidsram och förnuftiga lösningar. Tillsammans kommer vi att på internationell nivå föra en dialog om och främja den globala ambitionsnivån för att stoppa förlusten av biologisk mångfald och klimatförändringar. I takt med att klimatförändringarna accelererar förvärras deras effekter på sociala, ekonomiska och miljömässiga utmaningar. Säkerhetsproblem i samband med klimatförändringar omfattar påverkan på mat-, vatten- och energiförsörjning, ökad konkurrens om naturresurser, förlust av försörjning, klimatrelaterade katastrofer och påtvingad migration och fördrivning. Det är de fattigaste som drabbas hårdast, men även de nordiska välfärdssystemen och ekonomierna påverkas av kriserna.

Nordiska rådet vill därför

- arbeta för att de nordiska länderna tillsammans tar en proaktiv roll i FN för att främja hållbar utveckling och Agenda 2030-målsättningar
- att de nordiska länderna stärker samarbetet kring efterlevnaden av Parisavtalet, FN:s avtal om biologisk mångfald och kommande FN-avtal om plast.
- arbeta för en gemensam nordisk röst i bekämpningen av global fattigdom och ojämlikhet genom att samarbeta närmare inom utvecklingspolitiken och bistånd – inklusive stöd till återuppbyggnaden av Ukraina.
- att bästa praxis från Norden kommer andra till godo, och att vi har ett aktivt och sökande förhållningssätt till att lära av andra.
- att nordiska länder proaktivt främjar den gröna omställningen på ett hållbart sätt, och påskyndar utvecklingen av ren och förnybar energi för att därmed bidra till att bekämpa klimatförändringar och förbättra försörjningssäkerheten.

- att man främjar särskilda nordiska egenskaper i dialogen med andra internationella aktörer, bl.a. skogs- och havsnäringen och arbete mot antibiotikaresistens.
- ge det arktiska området särskild uppmärksamhet och se till att världen känner dess särskilda sårbarhet inför klimatförändringarna.
- att hålla en fungerande och konstruktiv dialog med Europaparlamentet om EU:s energi- och klimatpolitik och kräva konkreta och hållbara lösningar.

Särskilt prioriterade länder, regioner och organisationer

Nordiska rådet vill i sitt internationella samarbete särskilt prioritera närområdena, det vill säga Östersjöområdet, Arktis, Europa och våra grannar. Nordiska rådet främjar den internationella strategins målsättningar i sina relationer med andra parlamentariska organisationer, varav de viktigaste är Baltiska församlingen, BSPC, Europaparlamentet, CPAR, Västnordiska rådet och Beneluxparlamentet. Nordiska rådet har ingått i samarbetsavtal eller liknande med de ovannämnda parlamentariska församlingarna. Utöver dem prioriterar Nordiska rådet i sin internationella verksamhet en rad andra regioner och aktörer: Ukraina, Tyskland och Schleswig-Holstein, Storbritannien och Skottland, USA, Kanada och den demokratiska oppositionen i Ryssland och Belarus.

Uppföljning och åtgärder

Nordiska rådet vill sätta agendan och bidra till att strategin följs upp genom strategisk användning av våra politiska verktyg, däribland rekommendationer till de nordiska regeringarna/Nordiska ministerrådet, skriftliga frågor till de nordiska regeringarna och politisk dialog samt möten med nordiska ministrar. Nordiska rådet ska vara en konstruktiv och aktiv deltagare i internationella forum. Konferenser, seminarier och rundabordsmöten, gärna i samarbete med våra internationella samarbetspartner samt aktiv användning av Nordiska rådets kommunikationskanaler spelar en viktig roll. Nordiska rådets samarbete med Nordiska ministerrådet, de nordiska regeringarna och de nordiska parlamenten, både på politisk och administrativ nivå, ska stärkas för att säkerställa god uppföljning och nordisk nytta. Vid behov kommer strategin att kompletteras med konkreta handlingsplaner och i årsredovisningen redovisas Nordiska rådets årliga internationella verksamhet.

Om den här strategin

Nordiska rådets internationella strategi

PolitikNord 2023:715

ISBN 978-92-893-7541-2 PDF

ISBN 978-92-893-7542-9 ONLINE

<http://dx.doi.org/10.6027/politiknord2023-715>

© Nordiska rådet 2023

Foto: Norden.org

Publicerat: Mars 2023

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och en viktig del av europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska rådet

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn

www.norden.org

Läs flera nordiska publikationer: www.norden.org/sv/publikationer